

ANAOKULUNA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN ÖĞRENME MERKEZLERİNDE VE EVDE OYUN KURMA DAVRANIŞLARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ¹

COMPARATIVE ANALYSIS OF KINDERGARTEN CHILDREN'S GAME-BUILDING BEHAVIORS IN LEARNING CENTERS AND AT HOME

Yemliha COŞKUN² - Ahmet ÖNEM³

Öz

Bu çalışmanın amacı okul öncesi dönem çocuklarının, anaokullarındaki öğrenme merkezlerinde ve evde oyun kurma davranışlarını incelemektir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada, araştırma deseni olarak olgu bilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş'ta devlet okulundaki bir anasınıfında öğrenim görmekte olan 11 çocuk ve 8 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir örneklem türü tercih edilmiştir. Çalışmanın okul ortamındaki verileri, çocukların öğrenme merkezlerinde oyun kurma davranışlarının gözlemlenmesi yoluyla elde edilmiştir. Çocukların evde oyun kurma davranışlarına ilişkin bulgular ise ebeveynleriyle yapılan görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Çalışmada çocukların öğrenme merkezlerinde bireysel ve ikili grup olarak oyun oynadıkları, oyunların üç ila on dört dakika arası sürdüğü, daha çok sanat konulu ve sanat merkezli materyalleri kullandıkları, akran uyumu gösterdikleri ve birbirleriyle olumlu iletişim kurdukları görülmüştür. Evde ise top oyunu oynamanın yanı sıra dramatik oyun konulu oyun tercih ettikleri ebeveynler tarafından belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme merkezleri, okul öncesi dönem, oyun kurma davranışları

Abstract

The aim of this study is to examine preschool children's play setting behaviors in kindergarten learning centers and at home. In the study in which qualitative research method was used, fact science pattern was used as research design. The sample of the study consists of 8 parents and 11 children studying in a kindergarten in a public school in Kahramanmaraş in the 2017-2018 academic year. The data of the study in the school environment was obtained by observing the behaviors of the children to establish games in learning centers. Findings regarding children's play setting behaviors were obtained through interviews with their parents. In the study, it was observed that the children played games individually and as a group in the learning centers, the games lasted between three and fourteen minutes, used mostly art and art-centered materials, showed peer harmony and communicated positively with each other. At home, it was stated by parents that they preferred the game based on dramatic play as well as playing the ball game.

Keywords: Learning centers, preschool children's game-building behaviors

¹ Bu çalışma, 03-05 Ocak 2020 tarihleri arasında Adana'da düzenlenen Uluslararası 5 Ocak Sosyal ve Beşeri Bilimler Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Doç. Dr., Sütçü İmam Üniversitesi, ycoskun@ksu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-2231-3676

³ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, ahmetonemm@gmail.com, Orcid: 0000-0003-4162-5456

GİRİŞ

Okul öncesi eğitim, çocukları ilkökula hazırlamanın yanı sıra onların bireysel farklılıklarını göz önüne alarak, var olan potansiyellerini ortaya çıkartıp gelişmesini ve kendini daha iyi ifade etmesini, değerleri, özdenetimi ve bağımsızlığını kazanabilmesi için uygun bir ortam sağlanarak yapılan sistemli ve planlı bir eğitim sürecidir (Biber, 2009; Kuru, 2009). Çocukların doğal ve toplumsal çevreye uyum sağlayarak, bütünleşebilme gayretinde olduğu, temel becerileri kazanmaya başladığı (Arslan, 2009) okul öncesi dönemde, oyun çok önemli bir yere sahiptir. Oyun, tüm beceri ve deneyimlerin birleştirildiği, içinde iletişimi, taklidi, paylaşmayı, çatışmayı barındıran, deneyerek ve yaşayarak öğrenmenin olduğu, gözlem ve araştırma yeteneğini geliştiren yaşamın temel dayanağı olan önemli bir etkinliktir (Şahin, 2010). Oyun, çocuk için boşa geçirilen bir süreç değildir. Çocuklar oyunlarında hayata dair birçok deneyim kazanmaktadırlar. İnsanlarla nasıl ilişki kurulacağına farkına vararak, arkadaşlarının düşüncelerini, isteklerini kabul etmeyi veya kendi isteklerini ve düşüncelerini arkadaşlarına nasıl kabul ettireceğini oyun içindeki etkinlikler sayesinde öğrenmektedirler (Şahin, 1993; Metin Aslan, 2013). Çocuklar deneyimlerini oyun esnasında, sosyal etkinlikler kapsamında kullanarak (Farver, Kim ve Lee, 1995; Fox, 2007) büyüdükçe toplumda nasıl davranacaklarını öğrenmekte (Anderson-McNamee ve Bailey, 2010), bu sayede gelecekteki rolleri hakkında fikir sahibi olmaya başlamakta, arkadaşlarını daha iyi tanımakta ve onlara daha kolay uyum sağlamaktadır. Başkalarının haklarına saygı duymayı öğrenirken, kazanmayı ve kaybetmeyi deneyimlemektedirler (Gündüz, 1976; Poyraz, 2017). Çocuğun eğitiminde, öğrenmesinde, kişilik gelişiminde, toplumun kültürünü tanınmasında önemli bir yer tutmakta olan oyun faaliyetleri çocuk için eğlenceli, gönüllü katılıma olanak veren, hayal gücünü kullandıran, aktif ve kuralları olan bir iştir (Biber, 2009). Oyun aracılığıyla kendini ve çevresini tanımakta olan çocukta kritik düşünme becerileri de gelişmektedir (MEB, 2013). Çocuklar elde ettikleri düşünme becerilerini zenginleştirerek, esnek düşünmeyi sağlayacak imkânı, oynadıkları oyunlarda bulmaktadırlar (Davaslıgil, 1989). Kurdukları oyunlarda üzüntü, sevinç, sevgi, öfke gibi duygularını oyunlarına yansıtarak kendilerini ifade etmektedirler (Gürpınar, 2006). Bu şekilde kendi gereksinimleriyle çevresi arasında bir uyum sağlamaktadırlar (Öztürk, 1977). Bunun yanında, okul öncesi dönemdeki çocuklar oyun oynayarak motor becerilerini, sayma ve okuma yazma gibi temel akademik becerilerini geliştirme ve kullanma fırsatı da bulmakta (Isenberg ve Quisenberry, 2002) ve tüm duyularını, sosyal ve bilişsel kapasitelerini kullanmaktadırlar (Singer vd., 2014). Ayrıca, öğretmenler ve aileler oyun esnasında çocuklarını gözlemleyerek onları daha iyi tanıma, anlama, gereksinimlerini görme olanağını yakalamaktadırlar (Koçyiğit, Tuğlu ve Kök, 2007).

Bilişsel, duygusal ve fiziksel gelişimlerinin yanı sıra temel yaşam ve toplumsal becerilerin kazanımında oldukça önemli bir etkinlik olan oyunu (Egemen, Yılmaz ve Akil, 2004; Sapsağlam, 2018) çocuklar evde, okulda, sokakta oynayabilmektedirler. Ancak bu alanların çocukları gelişimi açısından uygunluğu göz ardı edilmemelidir. Özellikle okul öncesi eğitimi alan çocuklar için iyi bir eğitim ortamı hazırlanırken oyun gereksinimlerini karşılayacak koşulların düzenlenmesi gerekmektedir. Bir okul öncesi eğitim kurumu çocukların eğitimsel gereksinimlerini karşılayacak nitelikte tasarlanmalıdır. Bunun için eğitim ortamlarının öğrenme merkezlerini barındıracak şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Öğrenme merkezleri çocukların bireysel gereksinimlerini karşılamak amacıyla ayırma materyalleri ile bölünerek küçük gruplar halinde etkileşimde bulunacakları ve dikkatlerini yoğunlaştırarak oynayabilecekleri öğrenme alanlarıdır (MEB, 2013). Öğrenme merkezleri, içinde materyallerin bulunduğu, sınıfta özel bir yere sahiptir. Çocuklar buralarda bireysel veya grup halinde çeşitli etkinlikler yapmakta olup, bağımsız bir öğrenme gerçekleştirmektedirler (Bell, 1983). Bir yandan yaparak yaşayarak kazanımlar elde edilirken bir yandan da kendi etkinliğini seçtiği için çocukların karar verme becerisi gelişmektedir

(Erşan, 2011). Bu sayede çocukların kendi öğrenmeleri için de sorumluluk almasına ortam hazırlanmaktadır (Myers ve Maurer, 1987). Bu anlamda bir öğrenme ortamı olarak işlev gören öğrenme merkezlerindeki materyaller de çocukların gelişim özelliklerine, ilgilerine, gereksinimlerine yönelik olmalı ve bu materyallerle çocukların bireysel veya gruba oynamalarına fırsat verilmelidir (Demiriz, Ulutaş ve Karadağ, 2011). Bu nitelikler sağlandığında, çocuklar öğrenme merkezlerindeki materyallerin özelliklerini inceleyerek, ne işe yaradığını deneyerek ve araştırarak öğrenecekler, neden-sonuç ilişkisi kurarak, problem çözme becerilerini geliştireceklerdir (Çelik ve Kök, 2007). Ayrıca öğrenme merkezindeki materyaller çocukların bu materyalleri farklı biçimlerde birleştirerek yeni ürünler ortaya koyabilmesine olanak sağlayıcı nitelikte olmalıdır ki (Smith ve Pellegrini, 2008), bu anlamda materyaller planlı bir süreç dahilinde bilinçli seçilmelidir (Poyraz ve Çiftçi, 2011).

Okulların yanı sıra çocukların gelişiminde evdeki oyun etkinlikleri de oldukça önemlidir. Çocukların eğitiminde okul ile ev bir bütün olarak kabul edilebilir. Çocuklar ilk olarak evlerinde oyun oynamaya başlamakta ve ilk oyun arkadaşları da ebeveynleri olmaktadır (Sezer, Yılmaz ve Koçyiğit, 2016). Ebeveynlerin, çocuklarına güven ortamı sağlayarak özgürce oyunlar oynayacağı, denemeler yapabileceği, girişimlerde bulunabileceği bir çevre oluşturması çocuklar için önemlidir. Birlikte oynadıkları oyunların çocuk için eğitici ve düzeltici bir etkisi olduğunu bilerek hareket etmeleri gerekmektedir (Yörükoğlu, 2002). Ebeveynlerden beklenen çocukların oyunlarını gözlemlemeleri ve çocukların oyunlarına engelleyici şekilde karışmamalarıdır. Gerek duyulduğunda çocukları üzmeden yardımcı olmaları (Poyraz, 2017) ve oyun oynarken onlara yeterli zaman vermeleridir (Sheridan, Howard ve Alderson, 2011). Çocuklarının oyunlarına saygı göstermesi gereken ebeveynler, çocukların tek başına oyun kurma becerisi kazanmalarına ve bunun yanında grup oyunlarına katılımlarını desteklemeye yönelik adımlar atmalı, çocuğu kendi haline bırakıp onunla ilgilenmemek şeklinde davranışlardan kaçınarak, çocuklarının oyunlarına katılmaya istekli olmaları gerekir (Şahin, 1993).

Konuyla ilgili alanyazın incelediğinde Gürpınar (2006) okul öncesi öğrenime devam eden çocukların tercih ettikleri ilgi köşeleri ve tercih etme nedenlerini, Özyürek ve Kılınç öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışlarına etkisini, Aysu ve Aral (2016) okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarını, Gülay Ogelman ve Karakuzu okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenme merkezlerine ilişkin uygulamaları, Çelebi Öncü (2017) okul öncesi dönem çocuklarının sınıflarında yapılandırdıkları öğrenme merkezlerini, Sak vd. (2018) okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunu belirlemeyi ve öğrenme merkezleri hakkındaki öğretmen görüşlerini, Uyanık Aktulun vd. (2018) çocukların öğrenme merkezlerindeki oyun tercihlerini incelemeyi amaçlamıştır. İlgili araştırmada ise çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oyun kurma davranışlarının incelenmesi bu araştırmalardan farklılığını oluşturmaktadır.

Sonuç olarak denilebilir ki çocukların gelişiminde oyunlar oldukça önemli etkinliklerdir. Çocukların okuldaki ve evdeki oyun kurma davranışlarının bilinçli bir şekilde gözleme tabi tutularak izlenmesi ve incelenmesi, onların birbirleriyle olan iletişimleri, liderlik davranışları, çocukların psiko-sosyal gelişimi, ailesiyle ve çevresiyle olan iletişimin sağlığı ve bilimsel düşünme yeterlilikleri gibi konularda onları anlamamız adına yarar sağlayıcı olacaktır. Bu bağlamda çalışmanın problem cümlesi okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme merkezlerinde oyun kurma davranışları ile evde oyun kurma davranışları nasıldır? şeklinde ifade edilmiştir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme merkezlerinde ve evde oyun kurma davranışlarının incelenmesi amaçlanmış ve bu amaca bağlı olarak da aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun kurma sırasında tercih ettikleri bireysel oyunlar ya da grup oyunları nelerdir?
2. Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunlar ne kadar sürmektedir?
3. Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunlar daha çok hangi konulardan oluşmaktadır?
4. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken liderlik davranışları sıklığı nedir?
5. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken tercih ettikleri materyaller nelerdir?
6. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken arkadaşlarıyla iletişim kurma durumları nasıldır?
7. Çocukların evde oyun kurma davranışlarına ilişkin ebeveyn görüşleri nelerdir?
8. Çocukların evde oyun oynarken oyunlarının konusuna yönelik ebeveyn görüşleri nelerdir?
9. Çocuklar evde oyun oynarken ebeveynlerin oyunlara katılım durumlarına ilişkin ebeveyn görüşleri nelerdir?
10. Ebeveynlerin çocukların okul dışı zamanlarda oynamalarını tercih ettikleri oyunlara yönelik görüşleri nelerdir?
11. Çocukların evde oyun oynarken kullandıkları materyallere ilişkin ebeveyn görüşleri nelerdir?
12. Çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oynadıkları oyunların konuları benzerlik göstermekte midir?
13. Çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oyun oynarken tercih ettikleri materyaller benzerlik göstermekte midir?

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada, araştırma deseni olarak olgu bilim deseni kullanılmıştır. Olgu bilim, farkında olduğumuz ama hakkında detaylı ve derinlemesine sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bu olgular yaşamımızda olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi çeşitli şekilde karşımıza çıkabilmektedir. Bu olgular bizlere yabancı olmamakla birlikte tam olarak anlamını kavrayamadığımız için yapılan çalışmalarda olgu bilim kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini, 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş'ta devlet okulundaki bir anasınıfında öğrenim görmekte olan anasınıfı çocukları ve onların ebeveynleri oluşturmuştur. Çalışmaya 5 yaş grubundaki 11 çocuk ve 8 ebeveyn katılmıştır. Çocukların 6'sı kız, 5'i ise erkektir. Ebeveynlerin 5'i kadın, 3'ü ise erkektir. Araştırmada amaçlı örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir örneklem türü kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örneklem, araştırmacının erişmesinin kolay ve yakın olduğu durumlar açısından rahat olan bir örneklem üzerinden veri toplandığında kullanılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016).

Veri Toplama Araçları

Çalışmanın verileri gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların gözlemlendiği gözlem formu ile birlikte çocukların evde oynadıkları oyunlara yönelik ebeveyn görüşlerinin sorgulandığı açık uçlu 5 soru içeren görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak gözlem, sosyal veya kurumsal ortamlarda insanların davranışlarının doğal bir şekilde gözlenmesini ve incelenmesini sağlamaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu anlamda çocukların öğrenme merkezlerindeki oyun kurma davranışlarının doğal bir biçimde gözlenmesi için gözlem yöntemi uygun bir veri toplama aracıdır. Araştırmalarda görüşme ve gözlem yöntemi bir arada kullanılabilir. Görüşme yöntemi, araştırma konusunda katılımcılara sorular sorularak konu hakkında derinlemesine bilgi kazanılmasını sağlamaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Ebeveynlerle yapılan görüşmeler, çocukların evde oyun kurma davranışlarıyla ilgili bilgi edinmeyi sağlamaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Çalışma ile ilgili veriler, 2018 yılı mayıs ayında çocukların anasınıfında beş gün boyunca gözlemlenmesi yoluyla toplanmıştır. Her bir gözlem öğrenme merkezlerinde oyun zamanı esas alınarak 50 dakika sürmüştür. Ayrıca çocukların ebeveynlerinden izin alınarak bilgisayar kamerası ile video kaydı yapılmıştır. Ebeveynlerle yapılacak görüşmeler için bilgilendirme notları gönderilmiştir. Görüşmeye katılan ebeveynlerle beş gün boyunca farklı zamanlarda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler 5 ila 18 dakika arasında sürmüştür. Bir ebeveynle evinde görüşme yapılmış, diğer ebeveynlerle anasınıfında görüşme yapılmıştır. 4 ebeveynin telefon ile ses kaydı yapılmıştır. Diğer ebeveynler ses kaydı yapılmasını istememiştir. Verilerde içerik analizi uygulanarak kodlar, kodlardan da temalar çıkarılmıştır. İçerik analizi, çeşitli yazılı dokümanlar, fotoğraflar, videolar ve ses kayıtlarının ayrıntılı ve sistemli bir şekilde incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Berg ve Lune, 2015). Bu doğrultuda kodlayıcıların görüş birliği önem kazanmaktadır. Miles ve Huberman modelinde içsel tutarlılık olarak isimlendirilen ve kodlayıcılar arasındaki görüş birliği olarak tanımlanan bu benzerlik: $\Delta = C \div (C + \partial) \times 100$ formülü kullanılarak hesaplanabilir. Formülde, Δ : Güvenirlik katsayısını, C: Üzerinde görüş birliği sağlanan konu/terim sayısını, ∂ : Üzerinde görüş birliği bulunmayan konu/terim sayısını ifade etmektedir. İçsel tutarlılığı veren kodlama denetimine göre kodlayıcılar arasındaki görüş birliğinin en az %80 olması beklenmektedir (Miles ve Huberman, 1994; Patton, 2002; Akt. Baltacı, 2017). Bu araştırmada da %96 oranında görüş birliğine (güvenirlik) ulaşılmıştır.

BULGULAR

Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun kurma sırasında tercih ettikleri bireysel oyunlar ve grup oyunları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. *Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun kurma sırasında tercih ettikleri bireysel oyunların ve grup oyunlarının sonuçları*

Kodlar	f
Bireysel	20
İkili Grup	18
Üçlü Grup	7
Dörtlü Grup	4
Beşli Grup	1
Sekizli Grup	1

Tablo 1’de görüldüğü gibi çocuklar en çok bireysel oyunları ve ikili grup oyunlarını tercih ederlerken en az beşli ve sekizli grup oyunlarını tercih etmişlerdir.

Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların süresi Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. *Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların süresinin sonuçları*

Temalar	Kodlar	f
	1 dakika ve daha az	4
3-14 dakika arası	3 dakika	9
	4 dakika	1
	5 dakika	3
	6 dakika	2
	7 dakika	1
	8 dakika	3
	9 dakika	2
	10 dakika	3
	11 dakika	2
	13 dakika	1
15-27 dakika arası	14 dakika	3
	15 dakika	2
	17 dakika	1
	21 dakika	1
	25 dakika	1
33-47 dakika arası	27 dakika	2
	33 dakika	1
	42 dakika	2
	47 dakika	2

Tablo 2’de görüldüğü gibi çocukların öğrenme merkezlerinde en çok 3 ila 14 dakika boyunca oyun oynadıkları bunu sırasıyla 15 ila 27 dakika arası, 33 ila 47 dakika arası ve 1 dakika ve 1 dakikadan daha az oyun süreleri izlemiştir.

Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların konusu Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. *Çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların konusu sonuçları*

Temalar	Kodlar	f
Sanat	Resim	26
	Yüz Boyama	8
	Çanta Yapımı	7
	Oyun Hamuruna Şekil Verme	5
	El Baskısı	2
Matematik	Geometrik Şekiller	8
	Sayılar	2
Dramatik Oyun	Abi-Kardeş	2
	İnşaatçı	2
	İtfaiyeci	1
	Şoför	1
	Doktor	1
	Bebek	1
Kurallı Oyunlar	Yerden Yüksek	3
	Kutu Devirme	2
	Sessiz Sinema	1
Fen	Roket	2
	Uzay	1
	Üfleme	1
	Aynayla Yansıtma	1
Türkçe	Kitap Okuma	3
Müzik	Müzik Aleti Kullanma	3

Tablo 3’de görüldüğü gibi çocuklar öğrenme merkezlerinde en fazla sanat konulu oyunları oynadıkları, ayrıca matematik, dramatik oyun ve kurallı oyunları da oynadıkları görülmüştür. Çocukların öğrenme merkezlerinde en az Türkçe ve müzik konulu oyunları oynadıkları görülmüştür.

Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken arkadaşlarına 11 kez liderlik davranışlarında buldukları görülmüştür. Bu davranışlara örnek olarak “...top oyunu için kuralları belirleyen bir çocuk var ve oyunun nasıl oynanacağını arkadaşlarına anlatıyor, kimin oynayıp kimin oynamayacağına karar veriyor...” “...resim yapacak olan çocuklar nasıl bir resim yapacaklarına ilişkin konuşturlarken içlerinden birisi yapacakları resmi arkadaşlarına anlatıyor ve onları nasıl yapmaları gerektiği konusunda yönlendiriyor...” gösterilebilir.

Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken tercih ettikleri materyaller Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken tercih ettikleri materyallere ilişkin sonuçlar

Temalar	Kodlar	f
Sanat Merkezi	Resim Kâğıdı	24
	Oyun Hamuru	19
	Zimba	16
	Eva Süngeri	14
	Makas	9
	Parmak Boya	8
	Yüz Boyası	8
	Uzun Çubuklar	6
	Boncuk	5
	Yapıştırıcı	5
	Oyun Hamuru Şekilleri	4
	Kuru Boya	4
	Mum Boya	4
	Göz	4
	Kurşun Kalem	4
	İp	4
	Elyaf	4
Sanat Merkezi	Etiket	2
	Keçeli Kalem	2
	Sim	2
	Düğme	2
	Pilot Kalem	1
	Tahta Kalem	1
	El İşi Kâğıdı	1
Blok Merkezi	Araba	14
	Çivi Yapbozu	5
	Çiçek Yapbozu	4
	Trafik İşaretleri	3
	Top	3
Fen Merkezi	Pipet	2
	Ayna	1
	Doktor Çantası	1
	Tuvalet Rulosu	1
Müzik Merkezi	Mızıka	2
	Davul	1
Dramatik Oyun Merkezi	Gözlük	2
	Tabak	1
Kitap Merkezi	Kitap	3

Tablo 4’de görüldüğü gibi çocuklar sanat merkezinde en çok resim kâğıdı, oyun hamuru, zimba ve eva süngeri kullanırlarken, blok merkezinde en fazla araba, çivi yapbozu, çiçek yapbozu ve trafik işaretlerini kullanmışlardır. Ayrıca çocukların fen merkezinde pipet, ayna, doktor çantası, tuvalet rulosu, müzik merkezinde mızıka ve davul, dramatik oyun merkezinde gözlük ve tabak, kitap merkezinde kitap kullandıkları görülmüştür.

Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken arkadaşlarıyla iletişim kurma durumları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken arkadaşlarıyla iletişim kurma durumları sonuçları

Temalar	Kodlar	f
Olumlu	İzin İsteme	15
	Paylaşma	10
	Yardımlaşma	4
	Anlaşma	2
	Sırasını Bekleme	1
	İsteğini Dile Getirme	1
	Mutluluğunu Gösterme	1
	Paylaşmama	6
Olumsuz	Anlaşmama	5
	Küsme	5
	Şikâyet Etme	2
	Ses Yükseltme	2
	Kızgınlık	2
	Üzülme	1
	Oyuna Katmama	1

Tablo 5’de görüldüğü gibi çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken hem olumlu hem de olumsuz iletişim davranışları sergilediği gözlemlenmiştir. Olumlu iletişim olarak en çok izin isteme ve paylaşma davranışları, olumsuz iletişim olarak ise en fazla paylaşmama, anlaşmama ve küsme davranışları görülmüştür.

Çocukların evde oyun kurma davranışlarına ilişkin ebeveyn görüşleri Tablo 6’da verilmiştir.

1083

Tablo 6. Çocukların evde oyun kurma davranışlarına ilişkin ebeveyn görüşleri sonuçları

Kodlar	f
Topla Oyun	5
Arabayla Oyun	4
Dramatik Oyun	4
Saklambaç	3
Tablet Oyunları	3
Bisiklet Yarışı	3
Silahçılık	2
Yakalamaca	2
Legolarla Oyun	1
Okul Oyunları	1
Kulelerle Oyun	1
Salıncağa Binme	1
Oyun Hamuruyla Oyun	1
Devemeyle (Topaç, Fırıldak) Oyun	1
Besicilik	1
Kağıt Yırtma Oyunu	1

Tablo 6’da görüldüğü gibi ebeveynlerin çoğunluğu (5/8) çocukların evde topla oyun oynamayı; ebeveynlerin yarısı ise (4/8) çocukların araba oyunu ve dramatik oyunu; sadece birer ebeveyn ise (1/8) çocukların legolarla oynamayı, okul oyunlarını, kule oyununu,

salıncağa binmeyi, oyun hamuruyla oynamayı, devemle oynamayı, besicilik oyununu ve kâğıt yırtma oyununu tercih ettiklerini dile getirmişlerdir.

Ebeveynlerin çocukların oyunlarına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

(5 Yaş, Erkek Ç.)“Bisiklete biner, lego oynar, araba oynar, TV izler, sıkılmaz, sevmediği oyun yok.”

(5 Yaş, Erkek Ç.)“Genellikle arabayla oynar, okulculuk, evcilik, araba, tablet oynarlar.”

(5Yaş, Erkek Ç.)“Evde hamur oyunlarından oynuyor, kâğıt parçalarından oyunlar oynar.”

(5 Yaş, Kız Ç.)“Saklambaç, tahtadan kule yapıyorlar, yakalamaca, top oynuyorlar.”

Çocukların evde oyun oynarken oyunlarının konusuna yönelik ebeveyn görüşleri Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Çocukların evde oynadıkları oyunlarının konusuna yönelik ebeveyn görüşleri sonuçları

Temalar	Kodlar	f
Dramatik Oyun	Anne-Baba-Çocuk-Komşu	6
	Piknik	1
	Hemşire	1
	Aşçı	1
	İnşaat İşçisi	1
	Çiftçi	1
	Öğretmen	1
	İtfaiyeci	1
Sanat	Oyun Hamuru	1
	Kesme-Katlama	1
Bloklarla Oyun	Tahta Kule Dikme	1
	Araba Oyunu	1

1084

Tablo 7’de görüldüğü gibi ebeveynler çoğunlukla çocukların evde dramatik oyun konulu oyun oynadıklarını ifade etmişlerdir. Az sayıda ebeveyn ise (2/8) çocukların evde sanat ve blok konulu oyun oynadıklarını belirtmişlerdir.

Ebeveynlerin bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

(5 Yaş, Erkek Ç.)“Anne, baba, öğretmen, itfaiyecilik.”

(5 Yaş, Kız Ç.)“Anne oluyor, hemşire, hasta, kolun mu ağrıyor diye bize soruyor. Genellikle hemşirelik konusu, aşçılık oynamayı sever.”

(5 Yaş, Kız Ç.) “Kuleleri dikerken ben bunları dikeceğim diyor, abisiyle yarışa giriyorlar ve benden iyi dikemezsin gibi.”

(5 Yaş, Erkek Ç) “Küçük kardeş rolünde, çocuk rolünde olur, kendileri çocuk olur.”

Çocuklar evde oyun oynarken ebeveynlerin oyunlara katılım durumuna ilişkin ebeveyn görüşleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Çocuklar evde oyun oynarken ebeveynlerin oyunlara katılım durumuna ilişkin ebeveyn görüşleri sonuçları

Kodlar	f
Kendi Haline Bırakıyorum	6
Katkı Sunuyorum	1
İkisi de	1

Tablo 8’de görüldüğü gibi ebeveynlerin çoğunluğu (6/8) çocuklarını oyun oynarken kendi haline bıraktıklarını belirtmişlerdir. Bir ebeveyn çocuklarının oyunlarına katkı sunduğunu belirtirken, bir ebeveyn ise hem katkı sunduğunu hem de kendi haline bıraktığını belirtmiştir.

Ebeveynlerin bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Genellikle kendi halinde oynar. Arada bir katkı sunuyoruz.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Ben olduğum zaman kendi haline bırakıyorum.”

(5 Yaş, Kız Ç.) “Kendi halinde oynar.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Ben genelde katılmıyorum, ablasıyla yaptığı için.”

Ebeveynlerin çocuklarının okul dışı zamanlarda oynamalarını tercih ettikleri oyunlara yönelik görüşleri Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Ebeveynlerin çocuklarının okul dışı zamanlarda oynamalarını tercih ettikleri oyunlara yönelik görüşlerinin sonuçları

Kodlar	f
Toprakla	3
Oyuncaklarla	2
Yakar Top	1
Saklambaç	1
Anasınıfı Oyunları	1
Salıncağa Binmesini	1
Kule Yapmasını	1
Futbol	1
Oynadığı Oyunları Seviyorum	1

Tablo 9’da görüldüğü gibi ebeveynlerin yarısına yakını (3/8) çocukların okul dışı zamanlarda toprak oyunları oynamalarını tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bazı ebeveynler ise (2/8) oyuncaklarla oynamalarını tercih ettiklerini, sadece birer ebeveyn ise (1/8) çocukların okul dışı zamanlarda yakar top, saklambaç, anasınıfı oyunları, futbol oynamalarını, salıncağa binmelerini ve kule yapmalarını tercih ettiğini ve oynadığı oyunu sevdiğini belirtmiştir. Ebeveynlerin bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Çamurla, toprakla oynamasını isterim.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Ben seviyorum ki yaptıkları oyunları zaten.”

(5 Yaş, Kız Ç.) “Kule yapması, saklambaç oynaması, yine top oynaması, bebekleriyle oynaması.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Futbol oynamasını isterim, kendisinin de oynamasını isterim.”

Çocukların evde oyun oynarken kullandıkları materyallere ilişkin ebeveyn görüşleri Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Çocukların evde oyun oynarken kullandıkları materyallere ilişkin ebeveyn görüşleri sonuçları

Kodlar	f
Yastık	5
Araba	4
Telefon	3
Top	3
Eşarp	2
Bebek	2
Silah	2
Çay Kaşığı	2
Oyun Hamuru	2
Çaydanlık	1
Süs Eşyası	1
Çarşaf	1
Oyuncak Fön Makinesi	1
Limon Sıkacağı	1
Tabak	1
Oyuncak Kap	1
Oyuncak Bıçak	1
Çatal	1
Oyuncak Kahve Makinesi	1
Bardak	1
Kavanoz	1
Sandık	1
Lego	1
Yapboz	1
Kâğıt	1
Makas	1
Tablet	1
Bisiklet	1

Tablo 10’da görüldüğü gibi ebeveynler çocukların evde oyun oynarken en çok tercih ettikleri materyalleri yastık, araba, telefon, top olarak ifade etmişlerdir.

Ebeveynlerin bu konuyla ilgili görüşlerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

(5 Yaş, Kız Ç.) “Bizim evimizde kendi oyuncakları içinde çatal, bıçak, benim süs eşyalarımı kullanır. Takılarla çok uğraşır, tülbent oynar. Makasla kesme, kavanozla oynar, sandıkla oynar.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Krom tabaklar çember yapmak için, limon sıkacağı, çay kaşıkları, yastıklarla ev yaparlar. Oyuncak kaplar, yapboz, silah koleksiyonu var.”

(5 Yaş, Erkek Ç.) “Oyuncaklar, kırlent, yastık, traktör, araba, lego, top.”

(5 Yaş, Kız Ç.) “Oyuncak fön makinesi, kahve makinesi, bardak, tabak, çaydanlık, demlik, kaşık, hamur oynuyor.”

(5 Yaş, Erkek) “Genelde yastıklarla evcilik oynar, düğün oyunu, top, araba, silah, tablet oynar.”

Çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oynadıkları oyunların konusu incelendiğinde öğrenme merkezlerinde sanat, matematik, dramatik oyun, kurallı oyun, fen, Türkçe ve müzik konulu oyunlar oynadıkları görülmüştür. Evde ise dramatik oyun, sanat ve

blok konulu oyunlar oynadıkları ifade edilmiştir. Çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oyun oynarken tercih ettikleri materyaller incelendiğinde öğrenme merkezlerinde sanat, blok, fen, müzik, dramatik oyun ve kitap merkezine ait materyalleri tercih ettikleri görülmüştür. Evde ise dramatik oyun, sanat, blok merkezine ait materyalleri ve günlük yaşamda kullanılan materyalleri tercih ettikleri belirtilmiştir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Okul öncesi dönem çocukların günlük yaşamlarında oyun çok önemli bir yer tutmaktadır. Oyunların, çocukların tüm gelişim alanlarına etkisi bulunmaktadır. Oyun oynayarak kendilerini ifade etme, keşfetme, sosyal ilişkiler yaşama, problemleri çözme, karar verme gibi kazanımları elde etme olanağı bulmaktadırlar ve genel özellik olarak çocuklar hem evlerinde hem okullarında oyun kurma davranışları göstermektedirler. Okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme merkezleri ile evde oyun kurma davranışlarının incelendiği bu araştırmada, çocukların öğrenme merkezlerinde oyun kurma sırasında bireysel oyunları ve ikili gruplar halinde oynanan oyunları tercihleri oranlarının birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Çocuklar üçlü, dörtlü, beşli ve sekizli gruplar halinde oynanabilen oyunları da tercih ettikleri görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Uyanık Altun vd. (2018) yaptıkları çalışmada çocukların öğrenme merkezlerinde grup oyunlarını bireysel oyunlara göre daha çok tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar öğrenme merkezlerinde bireysel ya da grupça bu merkezlerde bulunan materyalleri kullanarak oyun kurabilmektedirler. Çocukların daha çok bireysel grupla oyunu tercih etmiş olmalarına, kendi kurdukları oyunlarda daha rahat hareket etmeleri, hangi kuralların var olacağına ve oyunun nasıl yönleneceğine kendilerinin karar vermesi etkili olduğu düşünülebilir. Ayrıca ikili grup oyunlarında çocuk sayısının az olması, çocukların ortak kurala uyumlarının ve oyunun devamının sağlanmasında kolaylık getireceği için ikili grup oyunlarını tercih ettikleri düşünülebilir.

Araştırma sonucunda çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların süresinin farklılaştığı belirlenmiştir. Çocukların kısa süreli oyunları oynama sıklığının daha çok olduğu, uzun süreli oyunları oynama sıklığının ise daha az olduğu görülmüştür. Okul öncesi dönem çocukların gelişimsel özellikleri gereği ilgilerini ve dikkatlerini uzun süre koruyamamaları ve öğrenme merkezlerindeki materyallerin zamanla çekiciliğini yitirmiş olması çocukların daha çok kısa süreli oyunları tercih etmelerine neden olmuş olabilir. Alanyazın incelendiğinde Smith ve Smith (1993) çocukların öğrenme merkezlerinde daha uzun süreli oyunlar oynamaları konusunda, öğrenme merkezlerinin çocukların gelişim düzeylerine uygun olmasının ve çocukların bildiği materyallerle etkileşimde bulunmalarının çocuğun başarabilmesine olanak tanıyacağını ve bu sayede yeni keşifler yaparak merkezlerde daha uzun süre kalmalarının olası olduğunu dile getirmişlerdir.

Araştırma sonucuna göre çocukların öğrenme merkezlerinde oynadıkları oyunların en çok sanat konulu olduğu tespit edilmiştir. Resim, çanta yapımı, yüz boyası kullanımı, oyun hamuruyla oynamaları konuların içeriğini oluşturmuştur. Çocuklar en az Türkçe ve müzik konulu oyunları tercih etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde, Özdemir'in (2013) yaptığı çalışmada da çocukların en çok zaman geçirdikleri öğrenme merkezinin sanat merkezi, en az zaman geçirdikleri öğrenme merkezlerinin fen ve matematik merkezi olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma sonucunda elde edilen bulguları destekler niteliktedir. Ancak Özyürek ve Kılınç (2015) yaptıkları çalışmada çocukların daha çok dramatik oyun merkezi ve blok merkezinde oynanan oyunları tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Yine konuyla ilgili Aysu ve Aral'ın (2016) yaptıkları çalışmada çocukların en çok ilgi gösterdikleri öğrenme merkezinin blok merkezi, en az ilgi gösterdikleri öğrenme merkezinin ise fen merkezi olduğu

görülmektedir. Ramazan vd. (2018) öğretmenlerle yaptıkları çalışmada öğretmenler, çocukların en çok ilgi gösterdikleri öğrenme merkezinin blok merkezi, en az ilgi gösterdikleri öğrenme merkezinin ise müzik merkezi olduğunu ifade etmişlerdir. Çocukların öğrenme merkezlerindeki tercihlerindeki bu farklılıkların nedenlerinin çocukların bireysel ve grup olarak ilgilerinin, isteklerinin, kullandıkları materyallerin, sınıfın yapısının ve sınıf ortamının olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın bir diğer sonucunda, çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken liderlik davranışları gösterdiği belirlenmiştir. Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken uyum içerisinde oldukları ve liderlik davranışları gösterdikleri söylenebilir. Senemoğlu (1994) sosyal açıdan iyi düzeyde olan çocukların hem liderlik davranışı gösterdiğini hem de liderlik davranışı gösteren arkadaşlarını takip edebileceğini belirtmektedir. Çocukların birbirleriyle iyi ilişkiler kurabilmeleri, iş birliği yapabilmeleri, arkadaşlarının oyunlarına katılmada istekliliği, arkadaşlarının yönlendirmesine olan gereksinimleri ve arkadaşlarını yönlendirebilmeleri onların sosyal açıdan gelişim göstermiş olduklarını düşündürmektedir.

Araştırma sonucunda çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken en çok tercih ettikleri materyallerin sanat ve blok merkeze ait materyaller olduğu, en az tercih ettikleri materyallerin ise dramatik oyun, kitap ve müzik merkeze ait materyaller olduğu görülmüştür. Çocukların en çok resim kâğıdı, oyun hamuru, zimba, eva süngeri, araba, makas, parmak boya ve yüz boyası kullandıkları gözlemlenmiştir. Çocuklar en az davul, tabak, tuvalet rulosu, ayna, top, el işi kâğıdı kullanmışlardır. Konuyla ilgili Özdemir'in (2014) yaptığı çalışmada da çocukların en fazla sanat ve blok merkezindeki materyalleri, en az ise müzik, matematik ve fen merkezindeki materyalleri tercih etmeleri, ilgili araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Oyunun en dikkat çekici özelliklerinden biri, dünyanın dört bir yanındaki çocukların ister bebek ister top ister ev yapımı nesnelere isterse sadece çocuğun hayal gücüyle olsun, çeşitli oyun biçimlerine dahil olmalarıdır (Vandermaas-Peeler, 2002). Çocukların en çok tercih ettiği materyallerin, çocukların bireysel ve grupça oyunlar oynamalarına fırsat veren ve gereksinimlerini karşılayan materyaller olduğu görülmektedir. Çocukların birbirine benzer materyalleri tercih etmiş olmaları grupların birbirine benzer nitelikte oyunları oynamış olmalarından ve daha çok bu materyallerin çocukların ilgilerini çekmesinden kaynaklandığı söylenebilir.

Diğer yandan, çocukların öğrenme merkezlerinde oyun oynarken arkadaşlarıyla olumlu ve olumsuz şekilde iletişim kurdukları sonucuna ulaşılmıştır. Çocuklar daha çok olumlu iletişim kurmuşlardır. Olumlu iletişim kurarken izin isteme, paylaşma ve yardımlaşma davranışlarında, olumsuz iletişim kurarken paylaşmada bulunmama, anlaşmazlık ve küsme davranışlarında bulunmuşlardır. Çocukların sosyal beceri açısından gelişim göstermeleri, nezaket kurallarını içselleştirmeleri, doğru davranışı gösterdiğinde arkadaşları arasında kabul görmeleri ve takdir edilmeleri olumlu iletişim kurmalarına etki ettiği düşünülebilir. Bunun yanı sıra olumsuz iletişim kurmalarına çevrenin ve medyanın da etkisinin olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonucunda, çocukların evde oyun oynarken en çok tercih ettikleri oyunların topla oynanan oyunlar, arabayla oynanan oyunlar ve dramatik oyunlar olduğu tespit edilmiştir. Çocukların saklambaç, tablet, bisiklet yarışı, silahçılık oyunları da tercihleri arasındadır. Çocukların az da olsa Lego'yla, oyun hamuruyla, tahta kulelerle, deveme (fırıldak, topaç), kâğıt parçalarıyla oynamayı, salıncağa binmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Bu durumda, çocukların top ve araba materyallerine daha kolay ulaşmaları ve dramatik oyun için gerekli ortamın sağlanmış olması, çocukların bu oyunları daha çok tercih etmelerini sağlamış olabilir.

Araştırma sonucuna göre çocukların evde oyun oynarken oyunlarının konusunu çoğunlukla dramatik oyunlar oluşturmuştur. Dramatik oyunlarda anne, baba, çocuk ve komşu, inşaat işçisi, aşçı, hemşire, öğretmen, itfaiyeci ve çiftçi rollerinde oynamışlardır. Çocuklar evde oyun oynarken en az sanat etkinliği ve bloklarla oyun konulu oyunları oynamışlardır. Alanyazın incelendiğinde Eren'in (2016) yaptığı çalışmada da annelerin yarıya yakını çocuklarının oynadıkları oyun türlerinin evcilik, robotçuluk, doktorculuk, tamircilik olduğunu belirtmişlerdir. Çocuklar öğrenme merkezlerinde ise çoğunlukla sanat, matematik, dramatik oyun ve kurallı oyun konulu oyunları tercih etmişler, en az ise Türkçe ve müzik konulu oyunları tercih etmişlerdir. Çocukların anasınıfında ve evde oynadıkları oyunların konusunun farklılaştığı görülmüştür. Çocukların anasınıfında arkadaşlarıyla oyunlar oynaması, sınıfta kullandığı materyallerin çeşitliliği ve sayısı oynadıkları oyunların konusunda farklılığa yol açmış olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın sonucunda, çocuklar evde oyun oynarken ebeveynlerin, çocuklarını kendi haline bıraktıkları belirlenmiştir. Konuyla ilgili Tuğrul, Metin, Ertürk ve Özen (2014) çalışmalarında da çocuklar oyun oynarken ebeveynlerin kendi işlerini yaptıklarını sonucuna ulaşmaları, ilgili araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Bu durum ebeveynlerin, çocukların birlikte oyun oynama gereksinimlerini karşılamakta yeterli bilgi sahibi olmamalarından dolayı çocuklarını evde oyun oynarken kendi haline bıraktıklarını düşündürmektedir. Ancak Işıkoğlu ve Bora (2008) tarafından yapılan çalışmada, ebeveynlerin çocukların oyunlarına ara sıra ve çoğunlukla katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Dönmez'e (1993) göre çocuklar oyun oynayarak diğer insanlarla iletişim kurmayı, iş birliği yapabilmeyi ve yardımsever olmayı öğrenmektedirler. Akgün ve Yeşilyaprak (2011) yaptıkları çalışmada anne ve çocuğun birlikte oyun oynamalarının anne-çocuk arasındaki ilişkiyi güçlendirdiğini ve çocukların olumsuz davranışlarda azalma meydana geldiğini belirtmişlerdir. Çocukların oyunlarında ihtiyaç duydukları zaman ebeveynlerinden coşku ve teşvik görmeleri gerekmektedir (Sheridan, Howard ve Alderson, 2011). Ebeveynlerin çocuklarıyla oyun oynamak yerine onları kendi hallerine bırakmaları, çocuklarla geçirecekleri bu kıymetli zamanların, birlikte oyun oynamanın yararlarının farkında olmamalarından kaynaklanmış olabilir.

Araştırma sonucuna göre ebeveynlerin çocuklarının okul dışı zamanlarda toprakla, oyuncaklarla, top oyunları, saklambaç oynamalarını istedikleri görülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarının okul dışı zamanlarda oyun oynama tercihlerine ilişkin olumsuz görüş bildirmedikleri belirlenmiştir. Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı (2012) tarafından yapılan çalışmada annelerin çocuklarının okul dışı zamanlarda en çok oyun oynadıklarını ve çocuklarının oyun oynamalarından memnuniyet duyduklarını ifade etmiş olmaları, ilgili araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Özyürek ve Gürleyik (2016) annelerin çocuklarıyla oyun oynarken dramatik oyun, top oyunları, saklambaç, satranç-tombala gibi oyunlar, meslek oyunları oynadıklarını belirtmişlerdir. Bu durumun ilgili araştırmanın sonucuyla benzerlik gösterdiği ileri sürülebilir. Bu doğrultuda ebeveynlerin çocukları için oyun tercihinde bulunmaları, çocukların oynadıkları oyunlardan memnun olmaları ve çocuklarıyla oyun oynamaları çocukların okul dışı geçirdiği zamanlara olumlu katkı sunacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan, çocukların evde oyun oynarken kullandıkları materyallerin içinde en çok yastık, araba, telefon, top bulunmaktadır. Çocukların sınıfta ise en çok resim kâğıdı, oyun hamuru, zimba, eva süngeri, araba, makas, parmak boya ve yüz boyası kullandıkları gözlemlenmiştir. Bu farklılığa sınıftaki materyallerin, çocukların evlerindeki materyallere göre çeşitlilik ve sayıca farklı olmasının, materyallere ulaşılabilirliklerinin ve bulunan ortamın etki ettiğini düşündürmektedir.

Araştırma sonucunda çocukların öğrenme merkezlerinde ve evde oynadıkları oyunların konusunun ve oyun oynarken tercih ettikleri materyallerin birbirine kısmen benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak öğrenme merkezlerinde çocukların oynadıkları oyunların konusunun ve tercih ettikleri materyallerin çeşitliliğinin daha fazla olduğu belirlenmiştir. Bu anlamda öğrenme merkezlerinin daha zengin ve uyarıcı bir ortam sunduğu, çocukların gelişimlerini olumlu olarak daha fazla etkilediği, öğrenme merkezlerinde nitelik ve miktar yönünden farklı materyallerin bulunması çocukların üreticiliklerini, etkileşimlerini ve hayal güçlerini artırdığı, oyun gereksinimlerini daha çok karşıladığı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda çocukların farklı merkezlerde oynanan oyunları daha çok tercih etmeleri ve farklı materyalleri daha çok kullanmaları için merkezlerde yer alan materyallerin çeşitliliğinin artırılması ve belirli bir zaman diliminde yenilenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmenlere, öğrenme merkezlerinde oyun zamanında çocukların hangi merkezlerde daha sık ya da daha az zaman geçirdiğini gözlemlemeleri ve buna uygun bir ortam oluşturmaları önerilmektedir. Çocukların paylaşma, yardımlaşma, izin isteme, birlikte oyun oynayabilme gibi tutumlar kazanabilmeleri için öğretmenlerin çocukların gereksinimlerini göz önüne alarak öğrenme merkezlerini düzenlemeleri gerekmektedir. Diğer yandan ebeveynler çocukların oynadıkları oyunlara yönelik olumlu tutumlarının çocukların gelişimleri için önemli olduğunu bilmeleri gerekir. Ebeveynler kimi zaman oyunlarda gözlemci rolünde iken kimi zaman da oyunu yönlendirme rolleriyle, çocuklarının oyunlarını engellemeyecek şekilde oyuna katılmaları ve çocukların gereksinimlerine yönelik oyuncak seçiminde bulunmaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Akgün, E., & Yeşilyaprak, B. (2011). Anne çocuk oyun etkileşiminde niteliksel boyut: annelerin sözel ifadelerinin değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 11-20.
- Aslan, Ö. M. (2013). *Anaokuluna devam eden çocukların oyun davranışları ve oyunlarında ortaya çıkan zorbalık davranışlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Anderson-McNamee, J. K., & Bailey, S. J. (2010). The importance of play in early childhood development. *Montana State University Extension*, 1-4.
- Arslan, Ü. (2009). Okul öncesi eğitimde temel becerilerin ve sosyal davranışların kazandırılması. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* (215-240). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aysu, B., & Aral, N. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2561-2574.
- Baltacı, Ali. (2017). Nitel veri analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 3(1), 1-15.
- Bell, L. C. (1983). Learning centers in the classroom. *Middle School Journal*, 14(2), 17-19.
- Berg, L. B., & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (çev. H. Aydın). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Biber, K. (2010). Okul öncesi eğitimin, tanımı, kapsamı, önemi ve temel ilkeleri. S. Tümkaya (Ed.) ve F. Gülaçtı (Ed.), *Erken Çocukluk Eğitimi*, (21-70). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Çelik, M., & Kök, M. (2007). Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanımın önemi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 158-170.

- Davaslıgil, Ü. (1989). Yaratıcılık ve oyun. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 13(71), 24-32.
- Demiriz, S., Ulutaş, İ., & Karadağ, A. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Dönmez, N. B. (1993). Çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde oyunun rolü. *Okul Öncesi Eğitim Dergisi*, 24(43), 10-11.
- Egemen, A., Yılmaz, Ö., & Akil, İ. (2004). Oyun, oyuncak ve çocuk. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 5(2), 39-42.
- Erbay, F., & Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264.
- Eren, S. (2016). *Erken çocukluk dönemindeki çocukların annelerinin oyun algısının incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erşan, Ş. (2011). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin ilgi köşelerinde serbest oyun etkinlikleri ile ilgili görüş ve uygulamalarının incelenmesi*. Doktora tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Farver, J. A. M., Kim, Y. K., & Lee, Y. (1995). Cultural differences in Korean and Anglo American preschoolers social interaction and play behaviors. *Child Development*, 66(4), 1088-1099.
- Fox, J. E. (2007). Back-to-basics: Play in early childhood. *Early Childhood News*, 12-15.
- Gülay Ogelman, H., & Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 74-96.
- Gündüz, Y. (1976). Çocuk gelişiminde oyunun yararları. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 8(11), 13-17.
- Gürpınar, H. A. (2006). *Okul öncesi öğrenime devam eden çocukların tercih ettikleri ilgi köşeleri ve tercih etme nedenleri*. Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Isenberg, J. P., & Quinsberry, N. (2002). Play essential for all children. *Association for Childhood Education International*, 79(1), 33-39.
- Işıkoğlu, N., & Bora İvrendi, A. (2008). Anne ve babaların oyuna katılımı. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 47-57.
- Koçyiğit, S., Tuğluk, M.N., & Kök, M. (2007). Çocukların gelişim sürecinde eğitsel bir etkinlik olarak oyun. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 324-342.
- Kuru Turaşlı, N. (2009). Okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı ve önemi. G. Haktanır (Ed.), *Okul Öncesi Eğitime Giriş* (1-24). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded Sourcebook*. (2nd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi oyun etkinliği-1*. Ankara.

- Myers, B. K., & Maurer, K. (1987). Teaching withless talking: Learning centers in the kindergarten, *Young Children*, 42(5), 20-27.
- Özdemir, S. (2013). 5-6 yaş grubu çocukların serbest zaman etkinliklerindeki oyun ve oyuncak tercihlerinin incelenmesi. *VI. Sosyal bilimler eğitimi kongresinde sunulmuş bildiri*, 3-5 Ekim 2013, Trabzon.
- Öztürk, M. (1977). Çocukta oyun. *Okul Öncesi Eğitimi Dergisi*, 9(13), 9-10.
- Özyürek, A., & Kılınc, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 125-138.
- Özyürek, A., & Gürleyik, S. (2016). Anne babaların okul öncesi dönem çocukları ile etkileşimlerinde oyunun yeri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(42), 1283-1289.
- Poyraz, H. (2017). *Okul öncesinde oyun ve oyun örnekleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Poyraz, H., & Çiftçi Dere, H. (2011). *Okul öncesi eğitiminin ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ramazan, O., Arslan Çiftçi, H., & Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi, *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 213-233.
- Sapsağlam, Ö. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının değişen oyun tercihleri, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 1122-1135.
- Senemoğlu, N. (1994). Okul öncesi eğitim programı hangi yeterlikleri kazandırmalıdır. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 21-30.
- Sezer, T., Yılmaz, E., & Koçyiğit, S. (2016). 5-6 yaş grubu çocukların oyun becerileri ile aile çocuk iletişimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(2), 185-204.
- Sheridan, M., Howard, J., & Alderson, D. (2011). *Play in early childhood*. From Birth to Six Years. London: Routledge.
- Singer, E., Nederend, M., Penninx, L., Tajik, M., & Boom, J. (2014). The teacher's role in supporting young children's level of play engagement. *Early Child Development and Care*, 184(8), 1233-1249.
- Smith, K. E., & Smith, M. K. (1993). Whatmakes a good learning centers?...To a child?...To a teacher?.*Day Care and Early Education*, 20(4), 4-7.
- Smith, P. K., & Pellegrini, A. (2008). Learning through play. *Encyclopedia on Early Childhood Development*, 24(8), 1-6.
- Şahin Tezel, F. (1993). *Üç altı yaş grubu çocuklarının anne babalarının çocuk oyun ve oyuncakları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahin Tezel, F. (2010). Oyun ve Drama. Ömeroğlu, E., Kandır, A., Ersoy, Ö., & Turla, A., (9-18). *Okul Öncesi Eğitimde Drama Teoriden Uygulamaya*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Tuğrul, B., Metin Aslan, Ö., Ertürk, H. G., & Özen Altınkaynak, Ş. (2014). Anaokuluna devam eden altı yaşındaki çocuklar ile okul öncesi öğretmenlerinin oyun hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 97-116.

- Uyanık Altun, Ö., Can Yaşar, M., Karaca, N. H., Akyol, T., Şenol, F. B., & Kaya, Ü. Ü. (2018). Çocukların öğrenme merkezlerinde oyun tercihlerinin incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 30-45.
- Vandermaas-Peeler, M. (2002). Cultural variations in parental support of children's play. *Online Readings in Psychology and Culture*, 6(1), 1-11.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yörükoğlu, A. (2002). *Çocuk ruh sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.